

Praktijkgericht programma X11 media en vormgeving Utrecht

Leerlingen gaan zelf op ontdekkingstocht

Tekst: Brigitte Bloem, fotografie: Barbra Verbij

De Utrechtse school X11 is een school voor vmbo en havo, gericht op media en vormgeving. X11 doet mee aan de pilot praktijkgerichte programma's, waarin leerlingen levensechte opdrachten uitvoeren voor opdrachtgevers (bedrijven en instellingen) binnen en buiten de school. Leraren Auke Hehenkamp en Kim Eijkelfhof vertellen hoe ze het programma vorm hebben gegeven en welke toegevoegde waarde ze voor hun leerlingen zien.

Het praktijkgerichte programma is een vak waarin leerlingen door praktische en realistische opdrachten kennis en vaardigheden leren in verschillende onderdelen van de arbeidsmarkt en samenleving. Door deze oriëntatie worden zij beter voorbereid op de overstap naar het vervolgonderwijs en maken zij hiervoor bewustere keuzes. X11 is bijna vier jaar geleden gestart met een pilot voor vmbo gl en tl en vorig jaar ook met een pilot voor havo.

In het vmbo bieden zij leerlingen het praktijkgericht programma Technologie en Toepassing (T&T) en Multimedia, Vormgeving en ICT (MVI) aan. Op het havo doen leerlingen mee in het praktijkgerichte programma Technologie. "Onze school is met het profiel Media, Vormgeving & ICT natuurlijk al behoorlijk beroepsgericht", legt Auke uit. "De ontwikkelingen in ons vakgebied gaan ontzettend snel. Daarom besteden we op X11 ook steeds meer aandacht

aan technologie. Naast de creatieve vormgevingskant is een richting ontstaan, waarin leerlingen technische oplossingen voor vraagstukken bedenken. We vliegen de projecten aan op een wijze die past bij design thinking, waarbij het ontwikkelproces minstens zo belangrijk is als het eindproduct, bijvoorbeeld in de vorm van een app of een prototype."

Afgelopen schooljaar is X11 ook voor havoleerlingen gestart met de kleine variant van het praktijkgerichte programma Technologie. Komend jaar wordt het praktijkgerichte programma havo uitgebreid met de kleine variant van het praktijkgerichte programma Maatschappij en wordt de kleine variant Technologie doorontwikkeld naar de grote variant.

Keuzevrijheid

Kim en Auke verzorgen samen het praktijkgerichte programma Technologie op zowel vmbo als havo. Ze merken dat hun samenwerking heel vruchtbaar is. “We zijn ontwikkelaars, geven inhoud aan de opdrachten en staan ook samen voor de groep”, schetst Kim. “De groep leerlingen is dan wel groter, maar met z’n tweeën kun je beter sparren en heb je toch oog voor álle leerlingen.” Hoe ze aan interessante opdrachten komen? De school werkt voor het praktijkgerichte programma samen met verschillende creatief-technische partners: bedrijven, organisaties en bijvoorbeeld ook met de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. “Met de opdrachten binnen het praktijkgerichte programma proberen we alle werelden van techniek te bereiken”, licht Auke toe.

“We bieden leerlingen aan het begin van een periode altijd een keuze uit twee opdrachten. Keuzevrijheid is voor leerlingen belangrijk. Ze kunnen precies dat probleem bij de kop pakken wat hen het meest aanspreekt.

“Met de opdrachten binnen het praktijkgerichte programma proberen we alle werelden van techniek te bereiken”

Het maakt de leerlingen gemotiveerd en geeft ze het gevoel dat ze regie hebben. Neem de opdracht van het Waterschap Stichtse Vecht om een aanpak te ontwikkelen tegen de Amerikaanse rivierkreeft, die de oevers aantast. Deze opdracht kun je zowel vanuit een natuurhoek als vanuit een milieuhoek aanpakken. Maar ook

voeding kan je uitgangspunt zijn. En ook de opdracht van BAM, de grote bouwonderneming, hoe je je huis kunt aanpassen om er gezonder te kunnen leven heeft verschillende aanvliegroutes.”

Zelf op ontdekkingsstocht

Beide leraren merken dat het werken aan praktische en realistische opdrachten ook uitstraalt naar de rest van het onderwijs op X11. Kim: “We kijken veel meer naar wat leerlingen nodig hebben om vooruit te komen. Dat maakt de rol van de leraren anders, meer coachend. Dat is iets wat je gaandeweg moet leren en bij de ene leraar gaat dat wat natuurlijker dan bij de ander. Dat geldt ook voor leerlingen. De ene leerling heeft wat meer hulp nodig dan de ander om de volgende stap te zetten en dat is prima. Leerlingen zitten vol ideeën. Als leraar of coach hoef je echt niet overal verstand van te hebben. Leerlingen gaan zelf op ontdekkingsstocht. Onze rol is om ze – zo nodig – hierbij suggesties te geven. Zo leren ze om zelfstandig onderzoek te doen en krijgen ze veel meer zelf de regie op het proces.”

“Het praktijkgerichte programma moet meer zicht geven op vervolgopleidingen en werkvelden”

Wordt het leren en naar school gaan leuker door de praktijkgerichte programma's? “Zoveel leerlingen, zoveel meningen”, lacht Auke, “maar er zijn genoeg leerlingen die het echt heel leuk vinden. Er zijn ook leerlingen die de blokken van drie lessen te lang vinden. We maken deze lessen met opzet zo lang, zodat je ook echt iets kunt maken. Anders zou de tijd veel te kort zijn.”

Frisse blik

Het praktijkgerichte programma moet meer zicht geven op vervolgopleidingen en werkvelden. X11 is de samenwerking met mbo-

vervolgopleidingen in het kader van de praktijkgerichte programma's nog aan het opbouwen, aldus Auke. “Onze Combinatiefunctionaris heeft veel contacten buiten school. Die contacten koppelt hij aan ons.” Kim vervolgt: “Ook nemen we deel aan de speeddates van Sterk Techniek- onderwijs Utrecht. Daar ontmoeten scholen en bedrijven elkaar. Dat werkt voor ons heel goed. Je voelt heel snel aan of je wat voor elkaar kunt betekenen. Daar zijn al mooie opdrachten uit voortgekomen. De bedrijven en organisaties die deelnemen aan zo'n speeddate-bijeenkomst, zijn natuurlijk al geïnteres-

seerd om samen te werken met het onderwijs. Die hobbel is dan eigenlijk al genomen. Hun belang is toekomstig personeel, maar ook hopen ze door leerlingen in te schakelen op een frisse blik op de vraagstukken waar ze mee zitten. We zeggen er altijd bij: verwacht geen pasklare oplossing die je één op één in je bedrijf kunt implementeren. Maar het inschakelen van leerlingen resulteert voor bedrijven regelmatig in interessante ideeën, die met wat aanpassingen zomaar opeens tot een prima oplossing kunnen leiden. Dat maakt de samenwerking tussen onderwijs en opdrachtgever tot een win-win situatie.”

Meer informatie

Vanaf schooljaar 2024-2025 mogen alle vmbo-scholen die dat willen, een of meer praktijkgerichte programma's aanbieden in de gl en tl. Scholen die willen starten en bedrijven en instellingen die meer informatie willen over het praktijkgerichte programma kunnen terecht op: www.praktijkgerichteprogrammas.nl.

Meld je ook aan voor de nieuwsbrief, zodat je op de hoogte blijft van actuele informatie en bijeenkomsten.

Scholen met een havo-afdeling kunnen meer informatie vinden op www.slo.nl/pgp-havo. Zij kunnen zich tot 21 juli inschrijven om deel te nemen aan de pilot.